

बी. ए. तृतीयवर्ष
पेपर - IX

आर्थिक विचाराचा इतिहास

Unit 3rd

सनातनवादी कालखंड II

प्रा. डॉ. स्वाती कुरमे
अर्थशास्त्र विभाग
बळीराम पाटील महाविद्यालय किन्नवट

थॉमस माल्थसचा लोकसंख्या विषयक सिद्धांत

गृहीते

- v मानवाला जीवन जगण्यासाठी अन्न धान्याची आवश्यकता असते
- v स्त्री पुरुषात जबरदस्त आकर्षण असते.

थॉमस माल्थसचे लोकसंख्या सिद्धांत गणितीय रूपात पुढील प्रमाणे मांडला आहे.

लोकसंख्या वाढ

लोकसंख्या ही भूमिती श्रेणीने वाढते असे माल्थसचे मत आहे. दर पंचविस वर्षात दुप्पट लोकसंख्या होते उदा (2,4,8,16,32,64....)

अन्न धान्याची वाढ

अन्नधान्याची वाढ ही गणितीय लेणीचे म्हणजे उत्पादन दुप्पटीने होण्याऐवजी क्रमाक्रमाने होते उदा.(1,2,3,4,5,6,7.....)

लोकसंख्येवरील उपाय

- 1) प्रतिबंधात्मक उपाय 2) नैसर्गिक उपाय

कार्लमाक्सचा अतिरिक्त मूल्याचा सिध्दांत

“श्रमिकांनी निर्माण केलेले मूल्य व श्रमिकाला मिळणारे मूल्य यातील फरकाला अतिरिक्त मूल्य असे म्हणतात.”

अतिरिक्त मूल्य

श्रमिकांनी निर्माण केलेले मूल्य - श्रमिकांना श्रमाच्या मोबदल्यात दिले जाणारे मूल्य

माल्थसचे अतिरिक्त मूल्याचे स्पष्टीकरण

1) C - M - C
वस्तु - पैसा - वस्तु

1) M - C - M
पैसा - वस्तु - पैसा

माक्सच्या मते M- C -M या अवस्थेत अतिरिक्त मूल्य निर्माण होते.

$$\text{अतिरिक्त मूल्याचा दर} = \frac{\text{अतिरिक्त मूल्य}}{\text{अस्थिर भांडवल}} \times 100 \%$$

THANK YOU